

Pregled istraživanja doprinosa pavlina hrvatskoj glazbenoj umjetnosti

LUCIJA KONFIC

Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU
Opatička 18
HR-10000 Zagreb
lucijam@hazu.hr

Pregledni članak
Review article

Primljeno/Received: 25. 10. 2010.
Prihvaćeno/Accepted: 20. 11. 2010.

Rad prikazuje teme kojima su se na području povezanosti pavlina i glazbe bavili hrvatski istraživači. Posebna pozornost stavljena je na tri skupine tema: 1. istraživanja vezana uz Pavlinski zbornik, jedan od najvažnijih izvora nabožne crkvene popijevke u Hrvatskoj, 2. istraživanja o orguljama u pavlinskim samostanima te 3. istraživanja koja se odnose na život i rad skladatelja pavlina Amanda Ivančića (1727. – 1790.?). Uz prikaz tema nudi se i pregled istraživačkih pristupa i načina na koji su pojedini istraživači sagledavali pavlinski doprinos glazbenoj umjetnosti te se upućuje na moguće smjernice za daljnja istraživanja.

Ključne riječi: pavlini, glazba, muzikologija, *Pavlinski zbornik iz 1644.*, Amando Ivančić, orgulje

Uvodne napomene

U svim ćemo radovima koji obrađuju neki od aspekata odnosa pavlina i glazbe, naići na konstataciju o važnosti pavlinskoga doprinosa hrvatskoj glazbenoj kulturi. Ti su navodi potencirani izrazito malim brojem sačuvanih (ili za sada pronađenih) primarnih izvora koji tomu svjedoče. U nadi da će naponi u sređivanju (općih, i za nas zanimljivih, glazbenih) zbirka i arhiva u Hrvatskoj i inozemstvu¹ kao i nove tehnologije (napose digitalizacija) omogućiti nova otkrića i znanstvena istraživanja, ovaj je rad usmjeren prvenstveno na pregled dosad objavljenih radova koji se tiču pavlinskoga doprinosa hrvatskoj glazbenoj kulturi. Kao prilog radu donesen je popis literature vezane za navedenu temu.² Taj popis nije sveobuhvatan, ali obuhvaća najvažnije jedinice, što može biti dobra osnova za daljnja istraživanja.

Radi preglednosti rad je podijeljen u tri cjeline:

1. *Pavlinski zbornik* i istraživanja doprinosa pavlina crkvenoj popijevci u Hrvatskoj
2. Istraživanja o orguljama u pavlinskim samostanima u Hrvatskoj
3. Istraživanja života i rada skladatelja pavlina Amanda Ivančića (1727. – 1758.?).

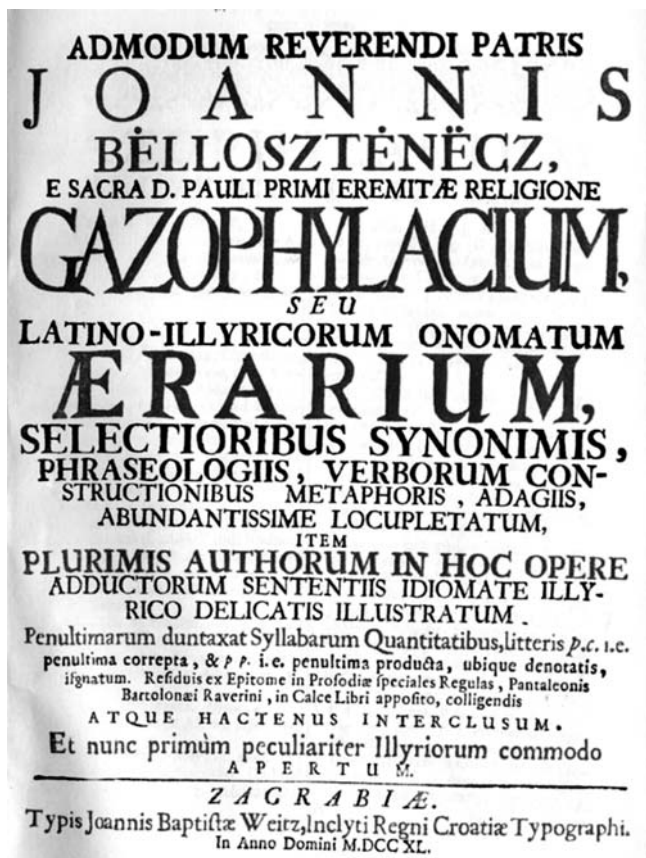
Iako u ovome radu ne će dobiti znatniju pozornost, vrijedno je spomenuti također i istraživanja koja je obavio Stanislav Tuksar baveći se glazbenom terminologijom³ u jednome od najpoznatijih pavlinskih priloga hrvatskoj kulturi općenito – enciklopedijskom rječniku *Gazophylacium, seu latino-illyricorum onomatum aerarium* te *Gazophylacium illyrico-latinum Ivana Belostenca* (1593. ili 1594. – 1675.) (prilog 1.).⁴

1 Iako ćemo se u ovoj prilici usmjeriti više na istraživanja domaćih muzikologa, rasprostranjenost pavlina i povezanost njihovih samostana po cijeloj (srednjoj) Europi svjedoči o važnosti i nužnosti međunarodne suradnje u sagledavanju cjelokupna fenomena. To je očito u pitanju provenijencije napjeva *Pavlinske pjesmarice*, o kojoj će biti riječi u prvome poglavlju, a pogotovo u svezi sa skladateljem Amandom Ivančićem u trećemu poglavlju ovoga rada.

2 Literatura se temelji na radovima hrvatskih autora kao što je naznačeno u naslovu ovoga rada. Uključeni su i oni radovi stranih autora koji su bili potrebni za pisanje rada, ali ne, i primjerice, bogata strana literatura o Amandu Ivančiću jer to nije bila svrha rada.

3 Tuksar je obradio terminologiju vokalne glazbe, instrumentalne glazbe i glazbenog instrumentarija u navedenome djelu ističući sveobuhvatnost Belostenčeve hrvatske terminologije te njegovu važnost kao bilježitelja niza aspekata glazbene kulture.

4 Vidi bibliografiju: Tuksar, Stanislav, *Nazivlje glazbenog instrumentarija u »Gazofilaciju« (1740) Ivana Belostenca*, u: *Varaždinski zbornik 1181 – 1981*, Varaždin, 1983., str. 441. – 460.; Tuksar, Stanislav, *Hrvatska glazbena terminologija u leksikografiji od 1649. do 1742. godine*, u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 70. – 80.; Tuksar, Stanislav, *Hrvatska glazbena terminologija u razdoblju baroka*, Hrvatsko muzikološko društvo – Muzički

Prilog 1. *Belostenec, Ivan*, *Gazophylacium seu latino-illyricorum onomatum aerarium*, 1740., *naslovnica (faksimilni pretisak, Liber – Mladost, Zagreb, 1972.)*

Spomenimo i recentan prilog Nine Jukić, koja je napravila glazbeno-ikonografsku analizu anđela svirača (dva trubljača i timpanista) s fresaka pavlinskoga slikara Ivana Rangera (1700. – 1753.) u crkvi sv. Jeronima u Štrigovi (prilog 2.).⁵ To je jedan od rijetkih radova u nas na području glazbene ikonografije, s obzirom na bogatstvo izvora u Hrvatskoj nepravedno zapostavljene discipline.

Da su pavlini jako držali do glazbe, pogotovo do crkvenoga pjevanja, dokazuju i konstitucije Reda.⁶ Poglavlja de *officio rectoris chori* opisuje

Prilog 2. *Anđeo trubljač Ivana Krstitelja Rangera s freske crkve sv. Jeronima u Štrigovi (fotografija: Janko Belaj, <http://www.ik-ranger.net>)*

Janko Barlè (1869. – 1941.) u članku o *Pavlinskoj pjesmarici*, kao i napomenu o gajenju ne samo koralnoga već i figuralnoga pjevanja: »quod si fuerint cantus novi et difficiles, maxime ubi et usus musicae figuratae.«⁷ Barlè također donosi crtice o važnosti pjevanja vezane uz pavlinski samostan u Lepoglavi.⁸ Na njegova se istraživanja poslije nadovezao Ladislav Šaban (1918. – 1985.) koji je među spisima pavlinskoga samostana u Lepoglavi otkrio popis rukopisnih glazbenih knjiga iz 1632., o čemu je u nekoliko navrata izvješćivao.⁹

informativni centar, Zagreb, 1992.; Tuksar, Stanislav, *Ivan Belostenec, »Gazophylacium« – terminologija vokalne glazbe*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Varaždin, 1999., str. 39. – 66.

5 Jukić, Nina, *Glazbeno-ikonografska analiza anđela svirača na freskama Ivana Rangera u crkvi sv. Jeronima u Štrigovi* [u tisku *Arti musices*, 41/2, Zagreb, 2010.]

6 *Constitutiones Religionis S. Pauli primi Eremitae a S. D. N. Papa Urbano VIII. approbatae et confirmatae editionis tertiae*. Romae 1725. Citirano prema Barlè, Janko. *Pavlinška pjesmarica iz godine 1644.* (pretiskano iz *Sv. Cecilije*), Nadbiskupijska tiskara, Zagreb, 1917.

7 Isto, str. 5. – 6.

8 Barlè, Janko, *Lepoglavski pavlini i crkvena glazba, Sv. Cecilija*, 7/3, Zagreb, 1913., str. 37. – 38.

9 Radi se o Spisima pavlinskog samostana u Lepoglavi u Arhivu Hrvatske (danas Hrvatski državni arhiv), fasc. 10, br. 87, str. 121. – 125. Vidi: Šaban, Ladislav, *Popis pavlinskih glazbenih knjiga iz 1632. godine, Sv. Cecilija*, 49/4, Zagreb, 1979., str. 100. – 101.; *Sv. Cecilija*, 50/1, Zagreb, 1980., str. 3. – 4.; *Sv. Cecilija*, 50/2, Zagreb, 1980, korice; Šaban, Ladislav, *Glazbena kultura u varaždinskoj okolici u 17. i 18. stoljeću*, u: *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavije od 16. do 19. stoljeća: I* (zbornici, knj. 3), Muzički informativni centar Koncertne direkcije, Zagreb – Varaždin, 1980., str. 23. – 50.; Šaban,

Šabanova su istraživanja također pokazala da su pavlini u hrvatskim samostanima njegovali »isključivo crkveno jednoglasno pjevanje (koral i pučku pobožnu popijevku), naprotiv nikada mješovitu vokalno-instrumentalnu ili samo instrumentalnu glazbu – osim pratnje orgulja«¹⁰ jer se nije pronašao »ni najmanji fragment takve glazbe« te se »ne spominje ni jedan jedini instrument neke druge vrste«.¹¹ Da takva praksa nije osamljen slučaj, Šaban navodi primjer franjevac, ali moramo ustvrditi njezinu neobičnost u usporedbi s primjerice isusovačkim samostanima u Hrvatskoj ili drugim pavlinskim samostanima u Europi.¹² Ipak dok se arhivskim istraživanjima ne pronađu drukčiji podatci, ostajemo pri Šabanovu stajalištu o nepostojanju prakse vokalno-instrumentalne i instrumentalne glazbe (osim orgulja) u pavlinskim crkvama u Hrvatskoj. S druge strane, njegovanje crkvene popijevke jedan je od najvećih pavlinskih doprinosa hrvatskoj glazbenoj umjetnosti i kulturi, što hrvatske pavlinske samostane povezuje s tadašnjim europskim stečevinama.

Spomenimo odmah na početku i zbornike koji su u nekoliko navrata na jednome mjestu donijeli različite priloge vezane za doprinos pavlina glazbenoj umjetnosti: u zborniku i katalogu izložbe *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo* iz 1989.¹³ Vezano uz glazbu objavljeni su radovi Jagode Meder, Ladislava Šabana i Lovre

Županovića, a znanstveni skup *Glazba u djelima pavlina*¹⁴ održan u Lepoglavi 1998. okupio je radove Emina Armana, Koraljke Kos, Vjere Katalinić i Stanislava Tuksara. Pojedinačne radove spomenut ćemo vezano uz pojedine teme.

1. Pavlinski zbornik i istraživanja doprinosa pavlina crkvenoj popijevci u Hrvatskoj

Jedan od najistraživanijih aspekata doprinosa pavlina glazbenoj umjetnosti vezan je za njihov angažman na području crkvene popijevke koji je usko vezan uz istraživanje glazbenoga dijela tzv. *Pavlinskog zbornika* iz 1644. Uz taj zbornik Barlè¹⁵ te Vladoje Dukata¹⁶ i Šaban¹⁷ spominju, prema Nikoli Bengeru, i pjesmaricu *Philomela Sacra* koju je sastavio Leopold Freizinger (umro 1692.), *regens chori* u Lepoglavi od 1651. do 1692., no ta je svojevremeno vrlo hvaljena i korištena zbirka različitih nabožnih napjeva nažalost zagubljena.

Izvornik *Pavlinskoga zbornika* čuva se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (R 3629), a 1991. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti objavila je u dvije knjige njegov faksimilni pretpisak te transkripciju s komentarima¹⁸ učinivši ga tako dostupnijim kako za daljnja istraživanja, tako (pogotovo što se tiče glazbenoga dijela) i za oživljavanje u praksi.

Pavlinski zbornik već je više puta detaljno opisan, a vrijedne studije objavljene su upravo uz spomenutu transkripciju *Zbornika* iz 1991.¹⁹

Ladislav, Pavlini i glazba, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989., str. 323. – 331. (isto u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 194. – 205.)

10 Šaban, Ladislav, *Glazbena kultura u varaždinskoj okolici u 17. i 18. stoljeću*, u: *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavije od 16. do 19. stoljeća: I* (zbornici, knj. 3), Muzički informativni centar Koncertne direkcije, Zagreb – Varaždin, 1980., str. 32.

11 Isto, str. 32.

12 Uzmimo za primjer pavlinski samostan u Czestochowi čiji je ansambl glazbenika i pjevača, redovnika i svjetovnjaka bio jedan od vodećih ansambala tog tipa u Poljskoj. Usp. Mądri, Alina, popratni tekst uz CD O. Amando Ivančić *OSPPE (1727-1790?) Missa Ex D, Lytaniae lauretanae ex C, Accademia dell' Arcadia*, Bartolomiej Stankowiak, serija Jasnogórska muzyka dawna = Musica Claromontana, vol. 26, Musicon, 2007.

13 *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989.

14 *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Varaždin, 1999.

15 Barlè, Janko, *Lepoglavski pavlini i crkvena glazba*, Sv. Cecilija, 7/3, Zagreb, 1913., str. 38.

16 Dukat, Vladoje, *Tko je pisac pjesmarice od god. 1644.*, Sv. Cecilija, 16/4, Zagreb, 1922., str. 102.

17 Šaban, Ladislav, *Glazbena kultura u varaždinskoj okolici u 17. i 18. stoljeću*, u: *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavije od 16. do 19. stoljeća: I* (zbornici, knj. 3), Muzički informativni centar Koncertne direkcije, Zagreb – Varaždin, 1980., str. 28.; Šaban, Ladislav, *Pavlini i glazba*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989., str. 328. Vidi i tekst Nikole Bengera o Freizingeru u bilješci 19. potonjeg teksta, str. 331.

18 *Pavlinski zbornik: 1644*, I: faksimilni pretpisak, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991.

19 Popratne su studije napisali Vladimir Zagorac (*Povijesno-liturgijski aspekt Pavlinskog zbornika*), Antun Šojat (*Kajkavski tekstovi Pavlinskog zbornika*) i Koraljka Kos (*Napjevi Pavlinskog zbornika*). Isto, II. sv., str. 285. – 426.

Uz *Pavlinski zbornik* općenito problematizira se više tematskih kompleksa koje možemo okupiti u sljedeće skupine: 1. problem imena kodeksa, 2. problem autorstva, 3. problem svrhe/namjene, 4. problem podrijetla i vremenskoga nastanka tekstova i napjeva *Zbornika* uz ostale specifične jezične, liturgijske i glazbene probleme, od kojih ćemo ovdje uzeti u obzir samo potonje, dakle glazbene probleme.

Prve su studije, objavljivane u *Sv. Ceciliji*, iz pera Barlèa, a zatim i Franje Fanceva te Vladoja Dukata, koncentrirane ponajviše na nagađanja oko autorstva zbornika, pitanja koje do danas nije riješeno.

S obzirom na raznolik sadržaj rukopisa, a i na to da nedostaje naslovni list, kodeks je nazivan različitim imenima. Tako ga u literaturi nalazimo kao *Pavlinsku pjesmaricu*, *Pavlinski zbornik*, *Pavlinski obredni priručnik* ili *Pavlinski redovničko-svećenički priručnik*, od kojih se ustalio naziv *Pavlinski zbornik*,²⁰ dovoljno kratak i prepoznatljiv, a dovoljno obuhvatan da zahvaća različite elemente liturgijskih i nabožnih knjiga koje uključuje, iako neki autori, primjerice Miho Demović, smatraju taj naziv manjkavim.²¹

U svezi s glazbenim dijelom *Zbornika*, dakle, »pavlinске pjesmarice« u užemu smislu riječi,²² nalazimo prvi prikaz s analizom napjeva i tekstova Janka Barlèa²³ (u skladu s tada dostupnim muzikološkim istraživanjima), zatim radove Mihe Demovića²⁴ i Ladislava Šabana,²⁵ uglavnom

preglednoga karaktera, uz uključivanje u diskurs oko autorstva *Zbornika*, a najdragocjenije su stručne studije muzikologinje Koraljke Kos, koja je *Zborniku* i starijim hrvatskim nabožnim pjesmama posvetila više radova.²⁶ Metodološki vrlo jasna i precizna, s vrijednim glazbenopaleografskim aspektom istraživanja, upravo je Kos ukazala na mjesto napjeva iz *Zbornika* u kontekstu hrvatske ranobarokne glazbene kulture, ali i njezinu vezu s kontekstom protureformacijskih težnja u Europi.

Sažet ćemo ovdje najvažnije elemente iz studije Koraljke Kos koji pokazuju značenje *Pavlinškoga zbornika* i doprinos nepoznatoga pavlinškoga sastavljača *Zbornika* hrvatskoj crkvenoj popijevci.

Naime, *Pavlinška je pjesmarica* »prva dosad poznata rukopisna zbirka notama zabilježenih jednoglasnih napjeva nastala u Hrvatskoj i za uporabu u Hrvatskoj«²⁷ te je »izraz kontinuiteta i životnosti jedne kulture i napora sredine da se blago što je živjelo u praksi zabilježi za buduća pokoljenja«.²⁸ Već iz tih konstatacija uočavamo nekoliko bitnih odlika *Pavlinške pjesmarice*: zabilježeni su jednoglasni napjevi u vrijeme kada sve više počinje vladati višeglasje u crkvenoj glazbi; napjevi se bilježe ne samo tekstualno, već i notama, za razliku od do tada poznatih pjesmarica koje samo upućuju na (otprije poznate) napjeve; kontinuitet, koji je dokaz legitimnosti i vrijednosti jedne povijesne činjenice, osiguran je povezanošću s ranijim izvorima, ali i

20 Vidi: Zagorac, Vladimir, *Povijesno-liturgijski aspekt Pavlinškog zbornika*, u: *Pavlinski zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 285. – 297., str. 287. – 288.; Šojat, Antun, *Kajkavski tekstovi Pavlinškog zbornika*, u: *Pavlinski zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 298. – 336., str. 298. – 299.

21 Demović smatra kako bi *Pavlinskomu zborniku* trebalo dodati pridjev liturgijski, a središnjemu dijelu – pjesmarici – pridjev crkvena. Usp. Demović, Miho, *Rasprave i prilozi iz stare hrvatske glazbene prošlosti s biobibliografijom: hommage o 70. obljetnici života*, Glas Koncila, Zagreb, 2007., str. 426.

22 I u ovome ćemo radu upotrebljavati naziv *Pavlinška pjesmarica* za srednji dio *Pavlinškoga zbornika* u kojem se nalaze napjevi.

23 Barlè, Janko, *Pavlinška pjesmarica iz godine 1644*. (pretiskano iz *Sv. Cecilije*), Nadbiskupijska tiskara, Zagreb, 1917.

24 Demović, Miho, *Rasprave i prilozi iz stare hrvatske glazbene prošlosti s biobibliografijom: hommage o 70. obljetnici života*, Glas Koncila, Zagreb, 2007.

25 Šaban, Ladislav, *Glazbena kultura u varaždinskoj okolici u 17. i 18. stoljeću*, u: *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavije od 16. do 19. stoljeća: I* (zbornici, knj. 3), Muzički informativni centar

Koncertne direkcije, Zagreb – Varaždin, 1980.; Šaban, Ladislav, *Pavlini i glazba*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989..

26 Vidi bibliografiju: Kos, Koraljka, *Na tragu odnosa teksta i glazbe u napjevima Pavlinške pjesmarice*, u: *Gesta: časopis za kulturu*, 3/6-7, Varaždin, 1981., str. 7. – 14.; Kos, Koraljka, *Kontinuität und Tradition in kroatischen Kirchenlied im Lichte des Pauliner Gesangbuches aus dem Jahre 1644 (R 3629)*, *Musica Antiqua Europae Orientalis, Acta Scientifica*, Bydgoszcz, 1982., 207. – 221.; Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinškog zbornika*, u: *Pavlinski zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 337. – 360.; Kos, Koraljka, *Doprinos pavlina crkvenoj popijevci u Hrvatskoj*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 19. – 30. (skraćena verzija studije iz 1991.).

27 Kos, Koraljka, *Doprinos pavlina crkvenoj popijevci u Hrvatskoj*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 20.

28 Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinškog zbornika*, u: *Pavlinski zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 360.

uporabom istih napjeva u kasnijim izvornicima, kao što je *Cithara octochorda* (Beč, 1701., 1723., Zagreb, 1757.),²⁹ ali isto tako i utkanošću u repertoar crkvene popijevke u srednjoj Europi, što je dokazano komparativnom građom.³⁰ Znakovita su i prožimanja onovremene umjetničke glazbe s narodnim pjevanjem, kao što upozorava Ennio Stipčević,³¹ a naznačuje i Franjo Bilić.³²

Pjesmarica je dakle kombinirani priručnik crkvenih popjevaka i duhovnih narodnih napjeva kojima je zajednički narodni jezik i skupina vjernika koja ih izvodi. Upravo je okupljanje vjernika i njihovo aktivnije uključivanje u vjerske obrede jedna od težnja protureformacije na koju se sukladno materijalnim i političkim (ne)prilikama veže i naša *Pjesmarica*. U nju je uključeno 89 tekstova pjesama na hrvatskome (kajkavskome) i latinskome jeziku. Od toga njih 52 imaju napjeve, 27 imaju uputu na koju se melodiju pjevaju, a 10 ih je bez upute u odnosu na melodiju. Njihova je namjena s jedne strane za pojedina razdoblja crkvene godine (advent, Božić, Nova godina, Bogojavljenje, korizma, Uskrs, Spasovo, Duhovi, Tijelovo), a s druge strane za razne prigode (psalmi, pokajnički napjevi, molitve, popijevke o posljednjem sudu i sl.). Prema načinu zapisa napjeva Kos je utvrdila da postoje dva starosna sloja napjeva: stariji (latinski) i noviji napjevi (repertoar zabilježen u brojnim drugim pjesmaricama), a nekoliko je napjeva prvi

put zabilježeno upravo u *Pavlinskoj pjesmarici*³³ – primjerice *Pohvalujmo današnji dan*, popijevka *In novo Anno et Epiphania Domini*, koja je, smatra Kos, »stari hrvatski koledni napjev«. ³⁴ (prilog 3.)

Prilog 3. Pavlinski zbornik 1644. (faksimilni pretisak, HAZU – Globus, Zagreb, 1991.), *Pohvalujmo današnji dan*

Napjevi su se vjerojatno izvodili bez instrumentalne pratnje ili uz jednostavnu pratnju orgulja (tu smo praksu već spomenuli). Svojom koncepcijom i odabirom građe *Pavlinski je zbornik* dokaz njegove praktične naravi, u skladu s potrebama djelovanja (pavlina) u konkretnoj sredini te u skladu s ukusom i karakterom crkvene popijevke toga vremena, ali je u isto vrijeme i primjer kreativnosti njegova sastavljača da melodijske uzorke, preuzete iz široka vremenskoga i prostornoga raspona, prilagodi narodnomu jeziku.

Na smjernice za buduća istraživanja u svezi s *Pavlinским zbornikom*, odnosno *Pavlinskom pjesmaricom* ukazuje Koraljka Kos na kraju svoje studije.³⁵ Istaknimo međutim da bez obzira na to što je *Pavlinski zbornik* doživio svoje faksimilno

29 Na tu je prisutnost napjeva iz *Pavlinске pjesmarice* u *Cithari* upozorio i djelomično komparirao J. Barlé, a podatke nadopunjuje K. Kos iznoseći ih u preglednoj i detaljnoj tablici. V. Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlinški zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 367. – 371.

30 Dodatna vrijednost studije K. Kos upravo su primijenjene nove spoznaje u tome trenutku dostupnih komparativnih izvora koje su pregledno prikazane u dodatku studiji *Komentari uz napjeve: komparativna građa s navedenim popisom citiranih njemačkih, čeških, slovačkih i mađarskih pjesmarica*. V. Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlinški zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 372. – 413.

31 Stipčević u svojoj recenziji faksimilnoga i kritičkoga izdanja *Pavlinškoga zbornika* upozorava, na temelju navoda Olge Šojat, na zanimljiv naputak da su se pojedine pjesme iz zbirke Gabriela Jurjevića (*Listi heroov*, Beč, 1675.), namijenjene višim društvenim slojevima, mogle »pjevati i na napjeve iz *Pavlinškoga zbornika*«. Stipčević, Ennio, *Pavlinški zbornik 1644* [...], HAZU – Globus, nakladni zavod, Zagreb, 1994., recenzija, *Arti musices*, 25/1-2, 1991., str. 279. – 281., str. 280.

32 Bilić, Franjo. 1980. *Paraliturgijska glazba sjevernohrvatskog baroka – spona između pučkog i umjetničkog izraza*, u: *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavije od 16. do 19. stoljeća: I*, (zbornici, knj. 3), Muzički informativni centar Koncertne direkcije, Zagreb – Varaždin, str. 15. – 22., str. 22.

33 Stariji su napjevi notirani gotičkom neumatskom notacijom, ritmički neutralnom, dok su noviji zabilježeni menzurálnom notacijom, ritmički definiranom. I toga proizlazi pretpostavka o barem dvama predloščima iz kojih je sastavljač *Pjesmarice* crpio svoje primjere, ali i iz žive prakse. O tome detaljnije vidi Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlinški zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 342. – 350.

34 Kos, Koraljka, *Doprinos pavlina crkvenoj popijevci u Hrvatskoj*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 26.

35 Poglavlje *Perspektive istraživanja*. Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlinški zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 357. – 360.

izdanje, transkripciju i odličnu studiju glazbenoga dijela, trebalo bi tragom Koraljke Kos, a u skladu s novim međunarodnim istraživanjima i objavljivanjima sačuvanih izvora, nastaviti s preispitivanjem toga vrijednoga izvora s ciljem daljnjega »utvrđivanja mjesta *Pavlinске pjesmarice* u lancu kontinuiteta crkvene popijevke u Hrvatskoj i srednjoj Europi.«³⁶

2. Istraživanja o orguljama u pavlinskim samostanima u Hrvatskoj

Počinjući bilo kakav razgovor o istraživanjima orgulja u Hrvatskoj, na prvo mjesto moramo staviti lik Ladislava Šabana, iako njegovo bavljenje pavlinima nije ograničeno samo na istraživanje orgulja, o čemu je već bilo riječi. Šaban je od kraja 1970-ih godina ostavio dragocjene podatke skupljene kako terenskim istraživanjem, tako i velikim marom u arhivskim istraživanjima.³⁷

Šaban je objavio pojedinačne studije o orguljama u Lepoglavi i Sveticama te više radova o glazbenome doprinosu pavlina u sredinama u kojima su djelovali.³⁸ Njegove tragove slijedio je Emin Armano, a prilog o orguljama pavlinskih samostana u Hrvatskoj dala je i Jagoda Meder,³⁹ no njezin je rad usmjeren uglavnom prema likovnim, a ne glazbenim značajkama.

Prema Šabanovim i Armanovim navodima pavlini su do ukinuća reda imali orgulje na samo četiri lokacijama u Hrvatskoj: u Lepoglavi, Purgi Lepoglavskoj, Sveticama i Svetome Petru u Šumi.⁴⁰

Istaknimo ovdje kao primjer orgulje pavlinske crkve u Lepoglavi (prilog 4.), o kojima nalazimo i najbogatiju literaturu budući da je u *Sv. Ceciliji* pomno praćeno njihovo restauriranje (Franjo Wester, 1922. te Ivan Faulend Heferer, 1977.).⁴¹ Kako navode i Franjo Perše i Janko Barlè, to i nisu bile jedine orgulje pavlinske crkve: uz te velike (*organum majus*) vjerojatno su postojale i manje pruručne orgulje. Oba autora ističu kako je neobično što, s obzirom na to da su pavlini imali umjetnike i majstore različitih vrsta, nisu imali graditelja orgulja.

Prilog 4. Orgulje crkve Bezgrješnog začeca B. D. Marije u Lepoglavi (<http://www.zupa-lepoglava.hr/povijest.htm>)

36 Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlini zbornik: 1644*, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 357.

37 Većina je Šabanovih bilježaka o orguljama koje se danas čuvaju u Arhivu Odsjeka za povijest hrvatske glazbe HAZU, danas dostupna na digitalnome portalu HAZU: <http://hazu.arhivpro.hr/>.

38 Šaban, Ladislav, *Povijest orgulja pavlinskog samostana u Sveticama*, časopis *Kaj*, Zagreb, 1977., str. 9. – 10., 63. – 74.; Šaban, Ladislav, *Glazbene mogućnosti Varaždina u 18. i prvoj polovini 19. stoljeća, Rad JAZU*, 377, Zagreb, 1978., str. 129. – 194.; Šaban, Ladislav, *Restauriranje znamenitih pavlinskih orgulja u Lepoglavi iz 1649. godine, Sv. Cecilija*, 48/1, Zagreb, 1978., str. 11. – 12.; Šaban, Ladislav, *Iz povijesti orgulja pavlinske crkve u Lepoglavi, Ivanečki kalendar*, 5, Ivaneć, 1979., str. 53. – 58.

39 Meder, Jagoda, *Orgulje pavlinskih samostana u Hrvatskoj*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989., str. 335. – 338.

40 Popisu možemo dodati i orgulje pavlinskoga samostana u Olimju koji se nalazi u današnjoj Sloveniji, ali, kako navode Šaban i preuzima Županović, »nije bio samostalan, već je pripadao samostanu u Lepoglavi, kojemu ga je zakladno poklonio hrvatski protonotar Ivan Zakmardi

Dijankovečki. Šaban, Ladislav, *Glazbene mogućnosti Varaždina u 18. i prvoj polovini 19. stoljeća, Rad JAZU*, 377, Zagreb, 1978., str. 129. – 194., str. 147.; Županović, Lovro, *Prinos hrvatskih pavlina, posebice Amanda Ivančića, glazbenoj umjetnosti*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb 1989., str. 313. – 318., str. 317.

41 Perše, Franjo, *Orgulje župske crkve u Lepoglavi, Sv. Cecilija*, 14/2-3, Zagreb, 1920., str. 45. – 46.; *** *Popravak orgulja župske crkve u Lepoglavi, Sv. Cecilija*, 15/5, Zagreb, 1921., str. 129.; *** 1921. *Popravak orgulja župske crkve u Lepoglavi, Sv. Cecilija*, 15/6, Zagreb, 1921., str. 159.; Dugan, Franjo, *Rekonstrukcija orgulja župske crkve u Lepoglavi, Sv. Cecilija*, 16/1, Zagreb, 1922.; Šaban, Ladislav, *Restauriranje znamenitih pavlinskih orgulja u Lepoglavi iz 1649. godine, Sv. Cecilija*, 48/1, Zagreb, 1978., str. 11. – 12.

Pavlinске су оргулје у Лепоглави из године 1649. један од примјера високе квалитете инструмента и један од доказа важности оргулја за глaзбени живот павлинске цркве и самостана.⁴² Лепоглавске оргулје, којима још није познат аутор,⁴³ имају један manual и pedal са слjедећим регистрима: prinzipal 8', coppel 8', prinzipal 4', flauta 4', octav 2', quint 1 1/3', mixtur 3; subbas 16', violonbass 8' и октав 4'.

Iako је умјеее градње оргулја у Европи у средини 17. столјеа већ досизало монументалне размјере, павлинске су оргулје, иако врло квалитетне, релативно скромнијих размјера, али »у потпуности задовољавају акустичке увјете простора за који су грађене и понајбољи су свједоци глaзбеног укуса павлина«. ⁴⁴

Smatra се да су оргулје једини instrument у хрватским павлинским самостанима којим су редовници пратили црквено пјевање за вријеме богослужја, било грегоријански корал или црквено набожну пјесму, а њима се пратио и свакодневни oficij. У *Sv. Ceciliji* из 1937. налазимо и на податак о постојању оргулјашке школе у Кобашу: »qui in Croatia apud Paulinos organum pulsare et canere didicit«, како стоји у записнику визите каноничке жупе Кобаш од 23. септјембра 1769.⁴⁵ Тому би наводу требало засигурно придати више позорности будући да Шабан не наводи податак о оргулјама на тој локацији те проширује тврдњу о постојању павлинских оргулја или позитива на само четирима локацијима у Хрватској. Осим тога Шабан наводи и да се у познатим пописима инвентара павлинских само-

стана⁴⁶ налазе забилежбе о постојању клавикорда у учионицима и собима који су служили за вјежбу.

Vjerojatno је да ће се новим истраживањима архивске грађе наћи још података везано за оргулје и њихову примјену у павлинској заједници. Сvakako би била занимљива студија о оргулјаškome репертоару павлинских цркава у Хрватској ако се уђе у траг којем од глaзбених архива (могуће преселjenih након укинућа реда 1786.).

3. Istraživanja života i rada skladatelja pавlina Amanda Ivančićа (1727. – 1758.?)

Život и rad skladatelja Amanda Ivančićа⁴⁷ још није у потпуности освјетљен. No истраживања у новјие вријеме откривају све више нових и занимљивих података.⁴⁸ Све већу важност Иванčićа као skladatelja у пријелазноме раздобљу формирања новoga класицистичкога стила показује и чланак Јана Ларуеа и Eugeneа K. Волфа *Symphony* у новом издању *New Grove Dictionaryja*: »Any discussion of the symphony in Austria should also refer to active role of the great Austrian monasteries [...] in fostering both the performance and composition of symphonies [...] Of numerous monks who composed symphonies, the most important was probably Amandus Ivanschitz whose 20-odd symphonies from approximately the 1760s generally reflect contemporaneous Viennese trends [...]«. ⁴⁹

42 Kao što navodi Šaban, te su orgulje po svojem zvuku bile toliko poznate da se u Lepoglavu išlo već samo radi toga. Šaban, Ladislav, *Pavlini i glazba*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989., str. 323. – 331., str. 324. (isto u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 194. – 205.).

43 O autorstvu lepoglavskih orgulja Armano navodi pretpostavku L. Šabana da bi to mogao biti Johann Georg Freundt iz Klosterneuburga kraj Beča. V. Armano, Emin, 1999. *Orgulje pавlinских samostana u Hrvatskoj*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 9. – 18., str. 10.

44 Usp. Armano, Emin, 1999. *Orgulje pавlinских samostana u Hrvatskoj*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 9. – 18., str. 10.

45 Citirano prema: *** *I pavlini imali su školu za orguljanje*, *Sv. Cecilija*, 31/2, Zagreb, 1937., str. 58.

46 Šaban navodi sljedeće inventare u kojima se spominju bilo instrumenti i/ili samo muzikalije: Lepoglava, Olimje, Remete i Križevci. Šaban, Ladislav, *Pavlini i glazba*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989., str. 323. – 331., str. 330. (isto u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 194. – 205.).

47 Među brojnim inačicama prezimena ovoga skladatelja gradišćanskoga podrijetla napomenimo da se u hrvatskoj literaturi ustalila varijanta Ivančić (iako je moguća i Ivanšić), u slovenskoj Ivančič, u većini je drugih izvora i prema RISM-u (*Répertoire international des sources musicales*) uvriježena varijanta Ivanschitz, odnosno Ivanschitz.

48 Godine 2008. održan je znanstveni skup o Ivančiću u Czestochowi u Poljskoj, no kako zbornik radova s toga simpozija још није objavljen, na žalost nisam mogla uvrstiti ondje prezentirana dostignuća u ovaj rad kao ni radove s okrugloga stola »Pavlini u Hrvatskoj« održanoga 2008. u Sv. Petru u Šumi. Za podatke o tim događanjima v. Katalinić, Vjera – Tuksar, Stanislav, *Amandus Ivanschitz / Ivančić (1727-1758?)*, *pavlinски skladatelj gradišćanskog porijekla*, predavanje od 18. ožujka 2009. u Hrvatskome centru u Beču u organizaciji ogranka Matice hrvatske Beč, 2009., prezentacija u power pointu (ustupili autori).

49 J. Larue, E. K. Wolf, 2001. *Symphony (18th century: The Habsburg monarchy (Vienna, Salzburg))*, str. 824. u: Larue, Jan – Wolf, Eugene, K., *Symphony, NGroveD*, 24, 2001., str. 812. – 849.

Prilog 5. Ivančić, Amando, *Simfonija u A-duru*, prva stranica dionice prve violine (Archiv der Gesellschaft der Musikfreunde in Wien, Ms. XIII 8550/gg) (preuzeto iz: Ivančić, Amandus, *Simfonije za dve violini in bas*, SAZU – Razred za zgodovinske in družbene vede – Znanstvenoraziskovalni center – Muzikološki inštitut (Monumenta artis musicae Sloveniae, 3), Ljubljana, 1984.

Ivančić je skladatelj koji zanima istraživače diljem Europe, a i njegova djela nalazimo raširena na raznim lokacijama: u Austriji, Belgiji, Češkoj, Hrvatskoj, Mađarskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Sloveniji, Slovačkoj i Švicarskoj.⁵⁰ Ona su najbrojnija u Bratislavi u Slovačkoj,⁵¹ zatim u Austriji.⁵² U

Mađarskoj se šest Ivančićevih skladaba nalazi u Pannonhalmi i u Pečuhu,⁵³ a u Hrvatskoj u Hrvatskome glazbenome zavodu u Zagrebu (u zbirci Nikole Udine Algarottija (1791. – 1838.)) (HR-Zha) i u Kuhačevoj ostavštini u Hrvatskome državnome arhivu. Katalinić, najbolja poznavateljica Algarottijeve zbirke, navodi da je Algarotti, strastveni skupljač muzikalija, nabavio primjerak Ivančićeve simfonije (*Simfonija u G-duru*) od austrijskoga plemića Johanna Baptista Josepha Joachima Ferdinanda von Schiedenhofena (1747. – 1823.),⁵⁴ čije je ime zabilježeno na notama, a za primjerak Ivančićeve simfonije (*Simfonija u C-duru*) iz franjevačkoga samostana u Vukovaru (danas u Kuhačevoj ostavštini) pretpostavlja da ga je mogao donijeti koji redovnik⁵⁵ iz kojega srednjoeuropskoga samostana.

Jesu li se Ivančićeve simfonije izvodile u Hrvatskoj, još se ne može utvrditi. Prema Šabanovim navodima nije vjerojatno da se takva glazba izvodila u hrvatskim pavlinskim samostanima, iako je to bila praksa diljem srednje Europe, no već prema sačuvanim primjercima Ivančićevih skladaba (kao i prema drugim izvorima koje ćemo još spomenuti) očito je da njegova djela nisu bila vezana isključivo za Pavlinski red. S druge strane, kako ističu istraživači, spajajući kasnobaroknu tradiciju s novim pretklasičkim nastojanjima te prilagođavajući svoj instrumentalni slog skromnijim izvedbenim mogućnostima (kakve su često bile i u crkvenim i u svjetovnim krugovima), Ivančićeva su djela postigla priličnu popularnost. To dokazuje i intenzivno prepisivanje Ivančićevih djela 60-ih i 70-ih godina 18. stoljeća, dakle, u razdoblju kada skladatelj možda više nije ni bio živ.

Iako je Ivančićevo podrijetlo dugo bilo predmet polemika, u novijim je istraživanjima⁵⁶ pokazano da je Ivančić gradišćanskoga podrijetla,

50 Usp. RISM [http://opac.rism.info/index.php?id=6&L=0&tx_bsbsearch_pi1\[query\]\[0\]=ivanschitz](http://opac.rism.info/index.php?id=6&L=0&tx_bsbsearch_pi1[query][0]=ivanschitz)

51 U Slovačkome nacionalnome muzeju (SK-BRnm) te u Arhivu okruga Sveti Juraj (SK-J, u okolici Bratislave).

52 U benediktinskome samostanu u Kremsmünsteru (A-KR) i u cistercitskome samostanu, knjižnici i glazbenom arhivu u Stamsu (A-ST). U Kremsmünsteru je, kako navodi Vjera Katalinić, Ivančićeve skladbe nabavljao tadašnji *regens chori* i skladatelj p. Franz Sparry. V. Katalinić, Vjera, *Skladateljska ostavština Amanda Ivančića*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 31. – 38., str. 31.

53 U benediktinskome samostanu u Pannonhalmi (H-PH) te u katedralnome glazbenome arhivu u Pečuhu (H-P).

54 Kao poznanika von Schiedenhofena spominje u svojim pismima i Wolfgang Amadeus Mozart, v. <http://letters.mozartways.com/>.

55 Katalinić pretpostavlja da bi to mogao biti Johannes Paum, potpisan na notama. Usp. Katalinić, Vjera, *Skladateljska ostavština Amanda Ivančića*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 33.

56 Vidi Biba, Otto, *Ivanschitz, P. Amand (Matthias Leopold)*, *Oesterreichisches Musiklexikon*, 2, Oesterreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2003., str. 871. – 872.

rođen u austrijskome Wiener Neustadtu (Bečko Novo Mjesto) ili u Baumgartenu/Pajngrtu (očevo rodno mjesto)⁵⁷ budući da je pronađen dokument o njegovu krštenju 24. prosinca 1727. u Wiener Neustadtu kao Mathias Leopold Ivanschitz. Što se tiče godine smrti, za koju još nema potvrde u izvorima, nagađanja su različita: s jedne strane uzima se godina 1758., kada se Ivančić i posljednji put spominje u dokumentima (naime te godine Ivančić prima od isusovaca u Grazu 20 zlatnika za kantatu i pet litanija);⁵⁸ Otto Biba ostavlja još određen odmak i smatra da Ivančić mora da je umro prije 1762. jer ga ne spominje očeva oporuka iz navedene godine;⁵⁹ s druge strane slovenski istraživač Danilo Pokorn, koji je napisao više radova o Ivančiću kao i doktorsku disertaciju na temu *Amandus Ivančić in njegovo posvetno skladateljsko delo*,⁶⁰ godinu skladateljeve smrti smješta oko 1780;⁶¹ Lovro

Županović širi raspon čak do 1790-ih kao mogućeg okvira.⁶²

Iako su se Ivančićeva djela prepisivala (koliko je za sada poznato) još i na početku 19. stoljeća,⁶³ na njega se zaboravilo sve do početka 20. stoljeća. Češki je muzikolog Vladimir Helfert (1886. – 1945.) 30-ih godina 20. stoljeća ponovno pokrenuo zanimanje za ovoga, čini se, sve važnijega pretklasičnoga skladatelja. Ipak, sve do spomenute doktorske disertacije Danila Pokorna Ivančić se spominje razmjerno često, ali zapravo samo u smislu pregleda, enciklopedijske natuknice i sl. Tako spominjanje Ivančića nalazimo u svim hrvatskim glazbenim priručnicima. Prva detaljnija istraživanja obavio je Albe Vidaković (1914. – 1964.), koji je i objavio natuknicu o Ivančiću u prvom izdanju *Muzičke enciklopedije*,⁶⁴ a na njegova se istraživanja⁶⁵ nadovezao hrvatski muzikolog Lovro Županović (1925. – 2004.), čija teza o mogućnosti da je Ivančić bio živ još 1790., još izaziva znatne polemike. Radovi Lovre Županovića⁶⁶ ostaju jedine detaljnije

57 Navedeno prema Katalinić, Vjera – Tuksar, Stanislav, *Amandus Ivanschitz / Ivančić (1727-1758?), pavlinski skladatelj gradišćanskog porijekla*, predavanje od 18. ožujka 2009. u Hrvatskome centru u Beču u organizaciji ogranka Matice hrvatske Beč, 2009., prezentacija u power pointu (ustupili autori).

58 Jochymczik spominje da je 1758. kao godinu Ivančićeve smrti utvrdio Elmar Kuhn, a potvrdila istraživanja poljskih pavlina, no ne navodi i konkretan izvor (Jochymczik, Maciej, *Music rhetoric in the Oeuvre of father Amandus Ivanschitz*, IRASM, 40/1, Zagreb, 2009. str. 3. – 29., str. 4.). S rezervom tu godinu navode i Katalinić i Tuksar (Katalinić, Vjera – Tuksar, Stanislav, *Amandus Ivanschitz / Ivančić (1727-1758?), pavlinski skladatelj gradišćanskog porijekla*, predavanje od 18. ožujka 2009. u Hrvatskome centru u Beču u organizaciji ogranka Matice hrvatske Beč, 2009., prezentacija u power pointu (ustupili autori)) kao i novija audioizdanja Ivančićevih djela u ediciji *Jasnogórska muzyka dawna*. Taj je podatak donio i pravu pomutnju jer je kod D. Pokorna (Pokorn, Danilo, *Amandus Ivančić (Ivanschitz) – prispevek k poznavanju glasbe zgodnjega klasicizma*, u: Cvetko, Dragutin – Pokorn, Danilo, *Evropski glazbeni klasicizam in njegov odmev na slovenskem: međunarodni simpozij, Ljubljana 26. – 28. 10. 1988.*, SAZU – ZRC – Muzikološki inštitut, Ljubljana, 1988., str. 63. – 73., str. 70.) naveden nehotice kao godina 1785. Tu je pogrješku preuzela V. Katalinić (Katalinić, Vjera, *Skladateljska ostavština Amanda Ivančića*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 32) kao i Z. Blažeković (Blažeković, Zdravko, *Amandus Ivanschitz, MGG*, Personenteil, 9, 2003., str. 726. – 727., str. 726), a dobro je došla Županoviću, zagovaratelju teorije o Ivančićevoj smrti oko 1790. (Županović, Lovro, *Oris razvoja glazbene kulture gradišćanskih Hrvata od njihova doseljenja do danas s osobitim osvrtom na tzv. umjetničku glazbu*, u: *Povijest i kultura gradišćanskih Hrvata*, Nakladni zavod Globus, Zagreb 1995., str. 277. – 314., str. 286.).

59 Biba, Otto, *Ivanschitz, P. Amand (Matthias Leopold)*, *Oesterreichisches Musiklexikon*, 2, Oesterreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2003., str. 871. – 872.

60 Pokorn, Danilo, *Amandus Ivančić in njegovo posvetno skladateljsko delo, inavuralna disertacija*, rukopis, Znanstvenoraziskovalni center SAZU – Muzikološki inštitut, Ljubljana 1976/77.

61 Isto, str. 30; Pokorn, Danilo, *Uvod*, u: Ivančić, Amandus, *Sonate a tre*, SAZU – Razred za zgodovinske in družbene vede – Znanstvenoraziskovalni center – Muzikološki inštitut (Monumenta artis musicae Sloveniae, 1), Ljubljana, 1983., str. X-XII, str. X.

62 Županović, Lovro, *Amando Ivančić i njegove simfonije*, u: Ivančić, Amando, *Simfonije VI-XI*, (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 7), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1976., str. 5. – 20., str. 11; preuzeto i u drugim Županovićevim radovima. (vidi bibliografiju).

63 Posljednji su poznati prijepisi *Regina coeli* i *Litanije u g-molu* iz 1806. (čuvaju se u Slovačkoj). Navedeno prema Katalinić, Vjera – Tuksar, Stanislav, *Amandus Ivanschitz / Ivančić (1727-1758?), pavlinski skladatelj gradišćanskog porijekla*, predavanje od 18. ožujka 2009. u Hrvatskome centru u Beču u organizaciji ogranka Matice hrvatske Beč, 2009., prezentacija u power pointu (ustupili autori).

64 Vidaković, Albe, *Amando Ivančić, Muzička enciklopedija* (1. izdanje), 1, Leksikografski zavod FNRJ, Zagreb, 1958., str. 722. Njegov je članak izmijenjeno preuzet i u 2. izdanju: Vidaković, Albe, *Amando Ivančić, Muzička enciklopedija* (2. izdanje), 2, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1974., str. 227. – 228.

65 Županović je svoju studiju objavljenu uz izdanje Ivančićevih simfonija iz 1975. djelomično temeljio na neobjavljenim Vidakovićevim istraživanjima nađenim u njegovoj ostavštini, koja se danas čuva u Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu. Usp. Županović, Lovro, *Amando Ivančić i njegove simfonije*, u: Ivančić, Amando, *Simfonije VI-XI*, (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 7), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1976., str. 5. – 20.

66 Županović, Lovro, *Amando Ivančić i njegove simfonije*, u: Ivančić, Amando, *Simfonije VI-XI*, (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 7), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1976., str. 5. – 20.; Županović, Lovro, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, 1980.; Županović, Lovro, *Centuries of Croatian music*, 1, Muzički informativni centar, Zagreb, 1984.; Županović, Lovro, *Prinos hrvatskih pavlina, posebice Amanda Ivančića, glazbenoj umjetnosti*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb 1989., str. 313. – 318.; Županović, Lovro, *Oris razvoja glazbene kulture gradišćanskih Hrvata od njihova doseljenja do danas s osobitim osvrtom na tzv. umjetničku glazbu*, u: *Povijest i kultura gradišćanskih Hrvata*, Nakladni zavod Globus, Zagreb 1995., str. 277. – 314.

studije o Ivančiću u Hrvatskoj. Od novijih radova nalazimo priloge Vjere Katalinić o Ivančićevoj skladateljskoj ostavštini⁶⁷ iz perspektive suradnice RISM-a.

Nekoliko je problemskih krugova koji su se otvarali u istraživanjima. To su s jedne strane pitanja Ivančićeva podrijetla, među najzanimljivijima i najžustrijima, zatim pitanja godina života i smrti te još nerazjašnjeni i drugi elementi životopisa. Kao što smo spomenuli, u novije vrijeme veliki mar u potrazi za odgovorima djelomično je urodio plodom.⁶⁸ S druge strane od 70-ih se godina 20. stoljeća krenulo u revaloriziranje Ivančića kao skladatelja.

Ivančićev opus broji oko 100 skladaba duhovnoga i svjetovnoga karaktera, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih: mise, litanije, oratoriji, kantate, moteti, antifone u prvoj skupini, te simfonije, divertimenti, sonate, triji u drugoj. Sve su njegove skladbe sačuvane u rukopisu (i to uglavnom u prijepisima).⁶⁹ Tematski katalog izradio je prvi put Pokorn,⁷⁰ a trenutačno je u sklopu projekta o Ivančiću u poljskoj Czestochowi (od 2005.) u tijeku izrada novoga tematskoga kataloga ažurirana

novootkrivenim podacima,⁷¹ a istu stvar rade i u SAZU u Ljubljani na temelju materijala koji je naknadno skupio Pokorn i ostavio zavodu. Općenito je najviše pažnje dano njegovim simfonijama, glazbenoj vrsti čijem je razvoju dao svoj znatan doprinos i Ivančić. I u hrvatskim su okvirima Ivančićeve simfonije na najistaknutijem mjestu. S obzirom na pripremljeno izdanje *Spomenika hrvatske glazbene prošlosti* iz 1975./76.⁷² Lovro Županović u svojoj studiji, a i u svim kasnijim radovima stavlja težište upravo na ta djela. Budući da je pripremio za izvedbu Ivančićev *Oratorium Xaverianum* (izveden 1975. u Varaždinu) i *Misu in D* (izvedena 1976. u Varaždinu), Županović se u *Stoljećima hrvatske glazbe*⁷³ detaljnije posvetio i tomu segmentu Ivančićeva opusa. Posebnost je Županovićevih studija i to što je, iako vrlo oprezno, nastojao naznačiti Ivančićovo mjesto (kao simfoničara) u hrvatskoj glazbenoj kulturi.⁷⁴

U međunarodnim se razmjerima lik i djelo Amanda Ivančića već ocrtava kao sukreator glazbene kulture svojega vremena, čak i više od neutralne pozicije (»ni »mali« ni »veliki« stvaralac») ⁷⁵ na kojoj ga vidi Županović. Ipak, buduća bi se istraživanja trebala više usmjeravati na pojedine segmente i specifičnosti Ivančićeva skladateljskoga jezika, ne samo u općim crtama, što je moguća perspektiva i za hrvatsku muzikologiju. Koliko je u svoje vrijeme Ivančić bio popularan, svje-

67 Katalinić, Vjera, *Skladateljska ostavština Amanda Ivančića*, u: *Lepoglavički zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999.

68 Tako su nam danas poznate mjesto i godina Ivančićeva krštenja (1727.), stupanja u svećeničku službu (1744. postaje pripravnikom, 1749. podđakon, a 1750. đakon te iste godine slavi mladu misu). Godinu mlade mise prvi iznosi D. Pokorn 1988. prema podacima dobivenima od austrijskoga muzikologa Otta Bibe (Pokorn, Danilo, *Amandus Ivančić (Ivanschitz) – prispevek k poznavanju glasbe zgodnjega klasicizma*, u: Cvetko, Dragutin – Pokorn, Danilo, *Evropski glazbeni klasicizam in njegov odmev na slovenskem: mednarodni simpozij, Ljubljana 26. – 28. 10. 1988.*, SAZU – ZRC – Muzikološki inštitut, Ljubljana, 1988. str. 63. – 73., str. 70), a ostale prvi put nalazimo u OEML-u (Biba, Otto, *Ivanschitz, P. Amand (Matthias Leopold), Oesterreichisches Musiklexikon*, 2, Oesterreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2003., str. 871. – 872.). Iako Pokorn prvi iznosi navedeni podatak, on odudara od recentnoga navoda O. Bibe (1751. umjesto 1750.) pa se vjerojatno potkrala pogreška (koja je onda preuzeta i u novom izdanju *Die Musik in Geschichte und Gegenwart (MGG)*; Blažeković, Zdravko, *Amandus Ivanschitz, MGG, Personenteil*, 9, 2003., str. 726.).

69 Iako nije pronađena ni jedna tiskovina neke Ivančićeve skladbe, u Breitkopfov i Ringmacherovu katalogu nalazimo navedeno sedam njegovih trija. Usp. Pokorn, Danilo, *Amandus Ivančić in njegovo posvetno skladateljsko delo, inavguralna disertacija*, rukopis, Znanstvenoraziskovalni center SAZU – Muzikološki inštitut, Ljubljana 1976./77., str. 46.

70 Pokorn, Danilo, *Amandus Ivančić in njegovo posvetno skladateljsko delo, inavguralna disertacija*, rukopis, Znanstvenoraziskovalni center SAZU – Muzikološki inštitut, Ljubljana 1976./77., str. 100. – 146.

71 U sklopu toga se projekta, uz izradu tematskoga kataloga, objavljuju i snimaju na nosače zvuka (spomenuta serija *Jasnogórska muzika dawna*) sve Ivančićeve skladbe. Navedeno prema Katalinić, Vjera – Tuksar, Stanislav, *Amandus Ivanschitz / Ivančić (1727-1758?)*, pavlini-ski skladatelj gradišćanskog porijekla, predavanje od 18. ožujka 2009. u Hrvatskome centru u Beču u organizaciji ogranka Matice hrvatske Beč, 2009., prezentacija u power pointu (ustupili autori). Popis CD-a može se pogledati na http://www.jasnagora.com/zycie_muzyczne/plyty.php?cat=1&od=0. Tekstovi priloženi tim CD-ima ne donose neke nove informacije o Ivančiću, ali ga stavljaju u zanimljive kontekste, primjerice pavlinske glazbe u Poljskoj.

72 Ivančić, Amando, *Simfonije I-V*, (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 6), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1975.; Ivančić, Amando, *Simfonije VI-XI* (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 7), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1976.

73 Županović, Lovro, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, 1980.; Županović, Lovro, *Centuries of Croatian music*, 1, Muzički informativni centar, Zagreb, 1984.

74 Moramo ipak biti oprezni sa smještanjem Ivančića u kontekst hrvatske glazbene kulture jer za to nema osnove, osim ako se uzme u obzir gradišćanskohrvatska kultura.

75 Županović, Lovro, *Amando Ivančić i njegove simfonije*, u: Ivančić, Amando, *Simfonije VI-XI*, (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 7), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1976., str. 19. i dr.

doći i rasprostranjenost njegovih skladaba, brojni prijevosi, ali i činjenica da na korovima crkava i samostana nalazimo dionice njegovih skladaba, što je dokaz njihove izvedenosti. Cirkulacija skladaba kakvu nalazimo na Ivančićevu primjeru, pokazuje međusobnu povezanost pavlina po cijeloj Europi, ali isto tako i živ dijalog među crkvenim redovima. Ivančićevo je skladateljsko umijeće bilo upravo u prilagodbi konkretnim potrebama i zahtjevima vremena. Tu je moguće postaviti i pitanje veza Ivančića i Hrvatske, što je još jedno plodno područje za istraživanja.

Zaključne napomene

U ovome su radu prikazani oni aspekti pavlinskoga djelovanja koji su pobudili najviše pozornosti hrvatskih muzikologa. Uz nekoliko iznimaka zanimanje je istraživača vezano za tri skupine tema: *Pavlinski zbornik* i crkvena popijevka, orgulje te život i rad Amanda Ivančića. U svim trima skupinama jedna je dominantna istraživačka osobnost, uz više ili manje zastupljene doprinose drugih istraživača. Tako uz temu *Pavlinski zbornik*, odnosno njezin glazbeni dio – *Pavlinsku pjesmaricu* – vezemo istraživanja Koraljke Kos, uz pavlinske orgulje istraživanja Ladislava Šabana, a uz Amanda Ivančića radove Lovre Županovića. U svim trima slučajevima radi se o vrsnim stručnjacima, a njihove su studije nezaobilazan temelj za bilo kakvo daljnje bavljenje navedenim temama. Međutim, iako vrsno obrađene, svaka od navedenih tema nudi mogućnosti za daljnja istraživanja, što naznačuju neki od novijih istraživača. Daljnje sagledavanje *Pavlinske pjesmarice* moguće je u kontekstu svakim danom sve dostupnijih izvora srednjoeuropskoga crkvenoga repertoara; vezano uz orgulje treba istraživati mogućnosti postojanja drugih vrsta instrumentalne glazbe, osim orguljaške, u pavlinskim samostanima na temelju, primjerice, istraživanja arhivskih spisa i pregleda sačuvanih kanonskih vizitacija, kao i istraživanja mogućega orguljaškoga repertoara u pavlinskim samostanima; glede Amanda Ivančića potrebna je muzikološka analiza njegovih djela koja je nužna u kritičkome sagledavanju i vrjednovanju Ivančićeva doprinosa glazbenoj umjetnosti uopće kao i na području pojedinih glazbenih vrsta. U

svakome slučaju moguće je krenuti novim pristupom, oslobođeni nekih prijašnjih predrasuda koje su znali opterećivati istraživačke poglede.

Osim toga primjer i *Pavlinskoga zbornika* i pavlinskoga skladatelja Amanda Ivančića pokazuje širinu koja nadilazi (ondašnje i današnje) zemljopisne i druge granice i u tome bi smislu svakako valjalo nastaviti istraživanja. Bilo bi vrijedno i zanimljivo napraviti komparativnu studiju (pa i više njih) u odnosu na srodne teme vezano uz mađarske, poljske i druge srednjoeuropske redovničke (pavlinske i druge) zajednice.

U radu su naznačena i dva tematska kompleksa koja nude plodno područje za istraživanja – glazbenu terminologiju, osnovu koje je postavio Stanislav Tuksar, te glazbenu ikonografiju, gotovo potpuno nepoznato područje u nas. Kod obiju je svakako potreban multidisciplinarni pristup.

Kao što smo upozorili, kod svih aspekata doprinosa pavlina glazbenoj umjetnosti već je dokazan i na više mjesta potvrđen njihov značaj i značenje. Ipak nedostatak izvora i brojne nejasnoće na koje smo naišli, ne upućuju na bezizlaznu situaciju jer postoje naznake da bi se uz dosta mara, volje i sreće moglo ući u trag nekim nagoviještenim, ali i onim nepoznatim detaljima koji bi mogli baciti novo svjetlo na naše spoznaje o vlastitoj kulturi i glazbenoj umjetnosti u djelovanju pavlinske zajednice.

Literatura

I pavlini imali su školu za orguljanje, Sv. Cecilija, 31/2, Zagreb, 1937., str. 58.

Ivančić, Amando, Leksikon jugoslavenske muzike, 1, Jugoslavenski leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb, 1984., str. 365. – 367.

Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989.

Lepoglavljski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999.

Pavlinski zbornik: 1644, I: faksimilni pretpisak, II: transkripcija i komentari, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991.

Popravak orgulja župske crkve u Lepoglavi, Sv. Cecilija, 15/5, Zagreb, 1921., str. 129.

Popravlak orgulja župske crkve u Lepoglavi, Sv. Cecilija, 15/6, Zagreb, 1921., str. 159.

Ajanović-Malinar, Ivona, *Amando Ivančić, Hrvatski biografski leksikon*, 6, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb, 2005., str. 115. – 116.

Andreis, Josip. *Povijest hrvatske glazbe*, knjiga 4, Liber – Mladost, Zagreb, 1974.

Armano, Emin, 1999. *Orgulje pavlinskih samostana u Hrvatskoj*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 9. – 18.

Armano, Emin, *Orgulje hrvatskih graditelja: tragom Ladislava Šabana*, Jakša Zlatar, Zagreb, 2006.

Barlè, Janko, *Lepoglavski pavlini i crkvena glazba, Sv. Cecilija*, 7/3, Zagreb, 1913., str. 37. – 38.

Barlè, Janko. *Pavlinska pjesmarica iz godine 1644.* (pretiskano iz *Sv. Cecilije*), Nadbiskupijska tiskara, Zagreb, 1917.

Biba, Otto, *Ivanschitz, P. Amand (Matthias Leopold)*, *Oesterreichisches Musiklexikon*, 2, Oesterreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2003., str. 871. – 872.

Bilić, Franjo. 1980. *Paraliturgijska glazba sjevernohrvatskog baroka – spona između pučkog i umjetničkog izraza*, u: *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavije od 16. do 19. stoljeća: I*, (zbornici, knj. 3), Muzički informativni centar Koncertne direkcije, Zagreb – Varaždin, str. 15. – 22.

Blažeković, Zdravko, *Amandus Ivanschitz, MGG, Personenteil*, 9, 2003., str. 726. – 727.

Demović, Miho, *Rasprave i prilozi iz stare hrvatske glazbene prošlosti s bibliografijom: hommage o 70. obljetnici života*, Glas Koncila, Zagreb, 2007., str. 426. – 428.

Dugan, Franjo, *Rekonstrukcija orgulja župske crkve u Lepoglavi, Sv. Cecilija*, 16/1, Zagreb, 1922., str. 25

Dukat, Vladoje, *Tko je pisac pjesmarice od god. 1644.*, *Sv. Cecilija*, 16/4, Zagreb, 1922., str. 100. – 102.

Fancev, Franjo, *O postanju »Pavlinskog zbornika« iz god. 1644.*, *Sv. Cecilija*, 17/1, Zagreb, 1923., str. 1. – 4.

Federhofer, Hellmut, 1957. *Amandus Ivanschitz, Die Musik in Geschichte und Gegenwart (MGG)*, 6, Kassel – Basel, str. 1574.

Ivančević, Bojana, *Kajkavske crkvene pjesmarice XVII stoljeća*, Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, 44, JAZU, Zagreb, 1971., str. 247. – 282.

Ivančić, Amando, *Simfonije I-V*, (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 6), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1975.

Ivančić, Amando, *Simfonije VI-XI* (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 7), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«, Zagreb, 1976.

Ivančić, Amandus, *Sonate a tre*, SAZU – Razred za zgodovinske in družbene vede – Znanstvenoraziskovalni center – Muzikološki inštitut (Monumenta artis musicae Sloveniae, 1), Ljubljana, 1983.

Ivančić, Amandus, *Simfonije za dve violini in bas*, SAZU – Razred za zgodovinske in družbene vede – Znanstvenoraziskovalni center – Muzikološki inštitut (*Monumenta artis musicae Sloveniae*, 3), Ljubljana, 1984.

Jochymczik, Maciej, *Music rhetoric in the Oeuvre of father Amando Ivanschitz*, IRASM, 40/1, Zagreb, 2009., str. 3-29.

Jukić, Nina, *Glazbeno-ikonografska analiza anđela svirača na freskama Ivana Rangera u crkvi sv. Jeronima u Štrigovi* [u tisku *Arti musices*, 41/2, Zagreb, 2010.]

Katalinić, Vjera, *Pregled izvora o glazbenoj kulturi baroknog razdoblja na tlu SR Hrvatske*, u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 20. – 47.

Katalinić, Vjera, *Von Jesuiten zu Franziskanern: Kroatische geistliche Musikkultur im 18. Jahrhundert*, u: Kačić, Ladislav (Hrsg.), *Musik der geistlichen Orden in Mitteleuropa zwischen Tridentium und Josephinismus: Konferenzbericht, Trnava, 16. – 19. 10. 1996.*, Slavistický kabinet SAV, Bratislava, 1997., str. 95. – 102.

Katalinić, Vjera, *Skladateljska ostavština Amandusa Ivančića*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 31. – 38.

Katalinić, Vjera – Tuksar, Stanislav, *Amandus Ivanschitz / Ivančić (1727-1758?)*, *pavlinski skladatelj gradišćanskog porijekla*, predavanje od 18. ožujka 2009. u Hrvatskome centru u Beču u organizaciji ogranka Matice hrvatske Beč, 2009., prezentacija u power pointu (ustupili autori).

Kniewald, Dragutin, *Pavlinski obredni priručnik iz god. 1644.*, *Katolički list*, 91, Zagreb, 1940., br. 14, str. 162 – 164; br. 15, str. 75. – 177.

Kos, Koraljka, 1972. *Volkstümliche Züge in der Kirchenmusik Nordkroatiens im 17. und 18. Jahrhundert*, *Musica Antiqua Europae Orientalis, Acta Scientifica*, Bydgoszcz, 1972., str. 267. – 290.

Kos, Koraljka, *Na tragu odnosa teksta i glazbe u napjevima Pavlinske pjesmarice*, u: *Gesta: časopis za kulturu*, 3/6-7, Varaždin, 1981., str. 7. – 14.

Kos, Koraljka, *Kontinuität und Tradition in kroatischen Kirchenlied im Lichte des Pauliner Gesangbuches aus dem Jahre 1644 (R 3629)*, *Musica Antiqua Europae Orientalis, Acta Scientifica*, Bydgoszcz, 1982., 207. – 221.

Kos, Koraljka, *Napjevi Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlinski zbornik: 1644: transkripcija i komentari*, HAZU, Zagreb, 1991., str. 337. – 360.

Kos, Koraljka, *Doprinos pavlina crkvenoj popijevci u Hrvatskoj*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU, Lepoglava – Varaždin, 1999., str. 19. – 30.

Larue, Jan – Wolf, Eugene, K., *Symphony*, *NGroveD*, 24, 2001., str. 812. – 849.

Mađri, Alina, popratni tekst uz CD *O. Amando Ivančić OSPPE (1727-1790?) Missa Ex D, Lytaniae lauretanae ex C, Accademia dell' Arcadia*, Bartołomiej Stankowiak, serija *Jasnogórska muzyka dawna = Musica Claromontana*, vol. 26, Musicon, 2007.

Meder, Jagoda, *Orgulje pavlinskih samostana u Hrvatskoj*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989., str. 335. – 338.

Meder, Jagoda, *Orgulje u Hrvatskoj*, Globus, nakladni zavod – Zavod za zaštitu spomenika kulture Republike Hrvatske, Zagreb, 1992.

Perše, Franjo, *Orgulje župske crkve u Lepoglavi*, *Sv. Cecilija*, 14/2-3, Zagreb, 1920., str. 45-46.

Pokorn, Danilo, *Amandus Ivančić in njegovo posveto skladateljsko delo, inavguralna disertacija*, rukopis, Znanstvenoraziskovalni center SAZU – Muzikološki inštitut, Ljubljana 1976/77.

Pokorn, Danilo, *Uvod*, u: Ivančić, Amandus, *Sonate a tre*, SAZU – Razred za zgodovinske in družbene vede – Znanstvenoraziskovalni center – Muzikološki inštitut (*Monumenta artis musicae Sloveniae*, 1), Ljubljana, 1983.), str. X-XII.

Pokorn, Danilo, *Uvod*, u: Ivančić, Amandus, *Simfonije za dve violini in bas*, SAZU – Razred za zgodovinske in družbene vede – Znanstvenoraziskovalni center – Muzikološki inštitut (*Monumenta artis musicae Sloveniae*, 3), Ljubljana, 1984., str. IX.

Pokorn, Danilo, *Amandus Ivančić (Ivanschiz) – prispevek k poznavanju glasbe zgodnjega klasicizma*, u: Cvetko, Dragutin – Pokorn, Danilo, *Evropski glazbeni klasicizem in njegov odmev na slovenskem: međunarodni simpozij*, Ljubljana 26. – 28. 10. 1988., SAZU – ZRC – Muzikološki inštitut, Ljubljana, 1988., str. 63. – 73.

Pokorn, Danilo, *Amandus Ivanschiz, NGroveD*, 12, 2001., str. 685.

Stipčević, Ennio, 1989. *Glazbeni barok u Hrvatskoj: uvodna razmatranja*, u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 7. – 19.

Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989.

Stipčević, Ennio, *Pavlinski zbornik 1644 [...]*, HAZU – Globus, nakladni zavod, Zagreb, 1994., recenzija, *Arti musices*, 25/1-2, 1991., str. 279. – 281.

Stipčević, Ennio, »Zercalo Marijansko«: *some thoughts on Croatia religious hymnals of the 17th and 18th centuries*, *American Croatian Review*, 4/3-4, 1997., str. 17. – 18.; <http://www.cuvalo.net/?p=52>

Šaban, Ladislav, *Povijest orgulja pavlinskog samostana u Sveticama*, časopis *Kaj*, Zagreb, 1977., str. 9. – 10., 63. – 74.

Šaban, Ladislav, *Glazbene mogućnosti Varaždina u 18. i prvoj polovini 19. stoljeća*, *Rad JAZU*, 377, Zagreb, 1978., str. 129. – 194.

Šaban, Ladislav, *Restauriranje znamenitih pavlinskih orgulja u Lepoglavi iz 1649. godine*, *Sv. Cecilija*, 48/1, Zagreb, 1978., str. 11. – 12.

Šaban, Ladislav, *Iz povijesti orgulja pavlinske crkve u Lepoglavi*, *Ivanečki kalendar*, 5, Ivanec, 1979., str. 53. – 58.

Šaban, Ladislav, *Popis pavlinskih glazbenih knjiga iz 1632. godine*, *Sv. Cecilija*, 49/4, Zagreb, 1979., str. 100. – 101.; *Sv. Cecilija*, 50/1, Zagreb, 1980., str. 3. – 4.; *Sv. Cecilija*, 50/2, Zagreb, 1980., korice.

Šaban, Ladislav, *Glazbena kultura u varaždinskoj okolini u 17. i 18. stoljeću*, u: *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavi je od 16. do 19. stoljeća: I* (zbornici, knj. 3), Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb, Varaždin, 1980., str. 23. – 50.

Šaban, Ladislav, *Pavlini i glazba*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1989., str. 323. – 331., (isto u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 194. – 205.).

Šojat, Antun, *Kajkavski tekstovi Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlinski zbornik: 1644, II: transkripcija i komentari*, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 298. – 336.

Šojat, Olga, *Pavlinski obredni priručnik ili pavlinski zbornik (1644)*, u: *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, *Hrvatski kajkavski pisci I*, 15/1, Matica hrvatska – Zora, Zagreb, 1977., str. 365. – 381.

Tuksar, Stanislav, *Nazivlje glazbenog instrumentarija u »Gazofilaciju« (1740) Ivana Belostenca*, u: *Varaždinski zbornik 1181 – 1981*, Varaždin, 1983., str. 441. – 460.

Tuksar, Stanislav, *Hrvatska glazbena terminologija u leksikografiji od 1649. do 1742. godine*, u: Stipčević, Ennio (ur.), *Glazbeni barok u Hrvatskoj: zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, Osorske glazbene večeri, Osor, 1989., str. 70. – 80.

Tuksar, Stanislav, *Hrvatska glazbena terminologija u razdoblju baroka*, Hrvatsko muzikološko društvo – Muzički informativni centar, Zagreb, 1992.

Tuksar, Stanislav, *Ivan Belostenec, »Gazophylacium« – terminologija vokalne glazbe*, u: *Lepoglavski zbornik 1998: radovi sa znanstvenog skupa »Glazba u djelima pavlina« održanog 12. rujna 1998. u Lepoglavi*, Turistička zajednica Grada Lepoglave – Zavod za znanstveni rad HAZU Varaždin, 1999., str. 39. – 66.

Vidaković, Albe, *Amando Ivančić, Muzička enciklopedija* (1. izdanje), 1, Leksikografski zavod FNRJ, Zagreb, 1958., str. 722.

Vidaković, Albe, *Amando Ivančić, Muzička enciklopedija* (2. izdanje), 2, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1974., str. 227-228.

Zagorac, Vladimir, *Povijesno-liturgijski aspekt Pavlinskog zbornika*, u: *Pavlinski zbornik: 1644, II: transkripcija i komentari*, HAZU – Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1991., str. 285. – 297.

Zvonar, Ivan, *Pavlini zbornik iz 1644. godine prema nekim rukopisnim i tiskanim pjesničkim zbirkama do kraja 18. stoljeća*, u: *Lepoglavski zbornik 1992.: radovi sa znanstvenog skupa Šest stoljeća kulture i umjetnosti u Lepoglavi, Lepoglava, 14. 11. 1992.*, Kajkavsko spravišće, Zagreb, 1993., str. 73. – 83.

Županović, Lovro, *Amando Ivančić i njegove simfonije*, u: Ivančić, Amando, *Simfonije VI-XI*, (serija *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, nova serija, sv. 7), Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concertČ, Zagreb, 1976., str. 5. – 20.

Županović, Lovro, 1978. *Kroatisch-österreichische Musikverbindungen vom 16. bis zur mitte des 19. Jahrhunderts und ihre Bedeutung für die Musikkultur der beiden Länder*, u: Rudolf Flotzinger (Hrsg.), *Kontakte österreichischer Musik nach Ost und Südost*, Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Graz, 1978., str. 17. – 39.

Županović, Lovro, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, 1980.

Županović, Lovro, *Centuries of Croatian music*, 1, Muzički informativni centar, Zagreb, 1984.

Županović, Lovro, *Prinos hrvatskih pavlina, posebice Amanda Ivančića, glazbenoj umjetnosti*, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj: 1244-1786: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, umjetnički obrt, književnost, glazba, prosvjeta, ljekarstvo, gospodarstvo: zbornik i katalog izložbe*, Globus – Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb 1989., str. 313. – 318.

Županović, Lovro, *Oris razvoja glazbene kulture gradišćanskih Hrvata od njihova doseljenja do danas s osobitim osvrtom na tzv. umjetničku glazbu*, u: *Povijest i kultura gradišćanskih Hrvata*, Nakladni zavod Globus, Zagreb 1995., str. 277. – 314.

Summary

A researches overview of Paulines contributions to Croatian music

Keywords: Paulists, music, musicology, Paulist 1644 almanac, Amando Ivančić, organ

In all papers that are covering some of the aspects of relations between Paulines and music, we can find a statement about the importance of the contribution of Paulines to Croatian music culture. These statements are emphasized by the considerably small number of preserved (or recovered by now days) primary sources that can testify to that. This article focuses primarily on the review of published papers concerning Pauline contribution to Croatian music culture.

To have a transparent presentation, the article is divided in three parts:

1. »Pauline collection« (*Pavlini zbornik*) and researches of Pauline contribution to church song in Croatia
2. Studies of organs in Pauline monasteries in Croatia
3. Researches of the life and work of Pauline composer Amando Ivančić (1727-1758?)

Although we won't elaborate next two subjects, they should be mentioned: Stanislav Tuksar's research on terminology of music in encyclopedic dictionary *Gazophylacium* [...] by Ivan Belosteneč (1593 or 1594–1675), and paper by Nina Jukić who made music iconographic analysis of angels players from St. Jerome church's murals in Štrigova by Pauline painter Ivan Ranger (1700–1753).

That music, especially church singing, was important to Paulines, is proved even in constitutions of the Pauline order (chapter *de officio rectoris chori*) which was described by Janko Barlè (1869-1941). Ladislav Šaban (1918-1985) followed his researches and showed that Paulines in Croatian monasteries cultivated »only single voice church singing (choral and folk church hymn/religious song), and never vocal-instrumental or instrumental music – except organ accompaniment«.

One of the most elaborated aspects of the contribution of Paulines to music is related to their involvement in the field of church song which is closely related to the investigation of music part of so-called »Pauline collection« from the 1644. There are few thematic complexes discussed in relation with Collection: 1. problem of its name, 2. problem of authorship, 3. problem of use/purpose, 4. problem of origin and development of texts of the Collection together with other specific language, liturgical and musical issues. The first presentation of musical part of the Collection (»Pauline songbook«, in a specific sense) with the analysis of the texts and melodies is by J. Barlè, and then we find works of M. Demović and L. Šaban, mainly as reviews, with the inclusion in the discourse about authorship of the Collection, but the most valuable are professional studies by musicologist Koraljka Kos who devoted several papers

to Pauline collection. Methodologically very clear and precise, with valuable musical paleographic aspect of the research, Kos indicated the place of the songs in the Collection in the context of early baroque Croatian music culture, but also their relationship with the context of counter-reformation aspirations in Europe.

Second issue relates to the investigation of organ, the only instrument (as currently known) that was used by Croatian Paulines in their churches. In this area we must put in the first place the figure of Ladislav Šaban, who left precious data from late 1970s collected in field research, as well as great diligence in archival research. Šaban has published individual studies on organs in Lepoglava and Svetice, as well as several works on musical contribution of Paulines in the environment in which they worked. His traces were followed by Emin Armano, and a report on organs in Pauline monasteries in Croatia gave also Jagoda Meder. According to Šaban's and Armano's statements, Paulines, until the abolishment of the order, possessed organs only in four locations in Croatia: in Lepoglava, Purga Lepoglavska, Svetice and Sveti Petar u Šumi, and Armano states that they »fully satisfy the acoustic requirements of the space for which they were built and they are the best witnesses of Pauline musical taste«. In this paper special attention is given to the example of organ in Lepoglava, on which we can find the richest literature.

The third section is devoted to researches of life and work of the composer Amando Ivančić (Amandus Ivanschitz, 1727-1758?) who provoked

interest of researches throughout Europe, and even his works are spread out in numerous locations. The first detailed research in Croatia was carried out by Albe Vidaković (1914-1964), and his research was followed by the Croatian musicologist Lovro Županović (1925-2004) whose papers remain the only detailed studies on Ivančić's life and music in Croatia. Among recent studies, there are contributions by Vjera Katalinić on Ivančić compositional legacy. In the international range, the figure and the work of Amando Ivančić is already outlined as co-creator of the music culture of his time. However, future researches should be more focusing on specific segments of Ivančić's compositional language, not only in general terms, which is also the possible perspective for Croatian musicology. Another fertile area for researches is the question of connections between Ivančić and Croatia.

In all of the aspects of the contribution of Paulines to music art in Croatia has already been proven and on several occasions confirmed their importance. However, lack of sources and lots of obscurities we have found which have to be cleared do not indicate a hopeless situation because there are indications that with lot of diligence, good will and luck some indicated, but also some unknown, details could be traced, that could shed a new light on our understanding about our own culture and music art through the activity of Pauline community.